

de gestis Hungarorum, Jonnes de Kikullew Philippus Callimachus, Joannes de Thwroc, Galeottus Martius, Petrus Ransanus, Antonius de Bonfinis, Stephanus Broderithus, Georgius Sirmiensis, Nicolaus Olahus, Antonius Verancius, Joannes Michael Brutus, Joannes Sambucus, Christianus Schesaeus, Franciscus Forgach, Nicolaus Istvánffy, Joannes Decius Barovius, Stephanus Szamosközi, Wolfgangus de Bethlen, Jonnes Bethlen, Liber baro Petrus Apor, Mathias Bel, Stephanus Katona.

Rendkívüli módon könnyít a tanár munkáján a „Függelék“ c. fejezet. Ennek első részében törvénytárgyak és a külföldi irodalom adatai szerepelnek. Második helyen a felhasznált forrásművek gondosan összeállított jegyzékével találkozunk. E segédkönyv közkeletű elterjedését célozza az is, hogy végezetül a Burián János-féle Latin—Magyar szótár kiegészítő-étül betűrendes szójegyzéket közölnek, mely a középkori latinság jellemző kifejezéseit tartalmazza.

Vázlatos ismertetésünkből az első szemléletre nyilvánvaló, hogy szerzőink bámulatosan kiterjedt anyagkörükből válogatták össze szemelvényeiket s könyvük használhatóságát azzal is előmozdították, hogy kimerítő tájékoztatást fűztek valamennyi külföldi s szótár-mellékletükkel a tárgyi tévedést pedig már eleve kiküszöbölték. Korunk előrehaladott szellemtudományi vizsgálata és a ma emberének örvendetesen megújuló történelmi érdeklődése önkénytelenül életre hívta e hézagpótló munkát, amelynek rendkívüli becsét növeli az a körülmény is, hogy a maga nemében az első ilyenemű próbálkozás.

Wagner Ferenc.

Árpássy Gyula: A tanító megbecsülésének alapfeltételei. (Esztergom, 1936. A szerző kiadása. 85 oldal.)

A könyv „útmutató“ akar lenni „tanítójelöltek és kezdő tanítók számára“: a „kinevezett és megválasztott fiatal tanítót igyekszik végigvezetni életpályáján egészen a nősilésig abban az egymásutánban, amilyenben az életben csakugyan be is következik“. Így a tanítói hivatás vezérgondolataiból — amit már régen óhajtanak a tanítói hivatás órájában bevezetni a tanítóképzőintézetekben — a társas életben adódó helyzeteknek nagyrészt külsőségeiben megnyilatkozó szokásait, másrészt az emberekkel, főleg az egyszerű néppel való bánásmód helyes formáit azért ismerteti, hogy a kezdő tanító síma és határozott magatartását, helyes „beállítódását“ gyakorlati tanácsaival úgy támogassa, hogy iskolai munkája mellett népművelői működésében és a társas közösségben is a társadalom megbecsülését elnyerhesse. A cél tehát nem a „sikerember“, hanem a népet szerető, megértő, szellemileg vezető, nevelő, nemcsak kellő tudással, de hozzáértéssel is rendelkező és a mindennapi élet megnyilatkozásaiban is helyét mindig megálló, művelt tanító, akinek „hatalma arra irányul, hogy önmagát felemelve másokat is maga mellé, sőt maga fölé emeljen“. Az előszóban P. Frank Antal dr. rámutat arra, „hogy társadalmi életünk egyik legfőbb fogyatékosága az emberismeret hiánya és járatlanság azon a területen, melyet az emberekkel való bánásmódnak nevezünk.“

Bevezetésként „a magyarságot alkotó fajok testi és lelki tulajdonságai-t“, majd a magyar nép és az egyes társadalmi osztályok rövid általános jellemzését adja a szerző: az első részben a középosztálybeli emberekkel való érintkezés módjait (külső megjelenés, látogatások, bemutatkozás, társalgás, megszólítás, étkezés és nyilvános érintkezés), a második részben az egyszerűbb néposztállyal való érintkezés módjait már rövidebben ismerteti. Külön tárgyalja a „különböző természetű embereket“ (becsvágyó, hiú, makacs stb.) és a velük való bánásmódot, végül pedig a tanító legényéletét és családi életét hozza kapcsolatba a közösséggel.

Elismerésre méltó tárgyilagossággal és körültekintéssel vezeti be a szerző a kezdő tanítót főleg a falusi életbe, sikerült rövid jellemzést ad az egyes társadalmi osztályokról is és ezzel kapcsolatban nem titkolja el a társas elkülönülésekből előálló nehézségeket sem. Felvilágosításai és tanácsai egyszerűek, világosak, de túlságosan hétköznapiak és illemszabályai annyira közismertek (a mindennapi beretválkozástól az „ételkiszedés“-en át a kávéházi „kérem fizetek“-ig), hogy joggal kérdezhetjük, szükség van-e ilyen közismert és elfogadott, de tanítóra szabott illemkódexre. Mert a munka nagy része tanítói-illettan lett. Minthogy pedig szerintünk nincsen külön tanítói illem, nemcsak feleslegesnek tartjuk ezeket a részeket (pl. a tanítói hivatáshoz méltó külső megjelenés, járás, ülés stb.), de elhibázottnak tartunk minden olyan beállítást, mely a magánéletben külön látja, vagy láttatja a diplomás művelt emberben a tanítót, a patikust, a mérnököt, az orvost stb. A társas érintkezésben minden mesterséges, „kivánatos“ és foglalkozásra szabott beállítódás helyett többet ér a művelt emberhez illő természetes, közvetlen mozgás, magatartás és érintkezés.

Sokkal nagyobb szolgálatot tett volna az ügynek a szerző, ha a felesleges illemszabály kivonatok helyett rámutatott volna azokra a negatív tényezőkre is, melyek leginkább befolyásolják, illetve csorbítják a pedagógusok megbecsülését (ne akarjon a társas életben is tanító lenni, aki mindenkit kioktat és minden hibát kiigazít, ne érezze ki magatartásából a társadalom a hivatásos tanítót stb.)

E mellett a társadalmi megbecsülés más lényeges alapfeltételei is hiányoznak (közegészségre, sportra, szociális tevékenységre vonatkozók, vagy pl. az új problémákról: mennyiben vállaljon küzdelmet szociális igazságokért, milyen legyen politikai magatartása), melyek mind komponensei az igazi értékember tiszteletének. A gondosan megírt útmutató könyvet nagy haszonnal olvashatják a reászoruló, de az élet emberalakító erejét és természetes tanító szerepét nem pótolhatják még a jószándékú tanítócélzatú, mesterkélten nekik specializált illettanok sem.

Szeliánszky Ferenc.

Zuckermann Ferenc dr.: Iskolai egészségvédelem. (158. l.) Sylveszter irod. és nyomdai intézet Rt. Budapest, 1937.

Az iskolai élet egészségügyének és higiénéjének tarka mozaikja Zuckermann doktor könyve. Az iskolai egészségvédelem valóban mindezeideig — és különösen a vidéki és tanyai iskolákban — papirosvédelem, a gyakorlatban alig van belőle valami is megvalósítva. Csak megértéssel és szeretettel lehet fogadni minden olyan törekvést és munkát, amelyik ezért, a nemzet életébe vágó, fontos problémáért harcol és esetleges áldozatoktól sem riadva vissza, küzd. Az iskolai egészségvédelemről első-sorban az orvos, helyesebben az iskolaorvos hivatott írni, az ő erkölcsi kötelessége az illetékesek figyelmét a hiányokra és kiküszöbölésük módozataira felhívni, az iskola pedagógus-karát lelkesíteni és buzdítani: ez a cél és törekvés hatja át a könyvet.

Az ismertetés keretén belül nem akarok — és nem is szükséges — mind az 56 fejezetre kitérni, csupán a mozaikszerűen szétszórt fejezeteket szeretném egységesebb csoportokba összevonva olvasóink elé tárni. Mindegyik fejezet előtérbe helyezve tárgyalja — természetszerűleg — a hozzátartozó egészségügyi kérdéseket, mégis öt főcsoportot lehet megkülönböztetni: az iskolaépület és vele kapcsolatos kérdések; a pedagógiai kérdések; tanár, tanuló; betegségek; pszichológia.

Legjelentősebb kérdések egyike a dolog természete szerint az iskolaépület higiénéje. Az épület és berendezésének tisztántartása, a helyes fűtés és világítás, a ru-